TRAIAN UBA

CASETA

11

CLUBUL TEMERARILOR

TRAINA UBA

CASETA

Colecția
CLUBUL TEMERARILOR
NR.11

virtual-project.eu

București - 1966
EDITURA TINERETULUI

Redactor responsabil:
TUDOR POPESCU

Tehnoredactor:
GABRIELA TĂNASE

Coperta de
ALBIN STĂNESCU

•

În dimineața zilei de 3 octombrie 1944, orele 7:30, de pe aeroportul de campanie din Turda decolase, ca de obicei, un avion „IAR”-35, pentru a executa o misiune de recunoaștere și a fotografia pozițiile dușmane din raionul comunei Răchișani. Hitleriștii concentraseră acolo două divizii, în scopul de contraataca la nord-vest de Turda.

Trupele române își desfășurau atacul pe direcția Apahida-Cluj, în timp ce la marginea orașului Turda, pe vechiul aeroport, se instalaseră câteva escadrile românești, din subordinea Armatei. Dintr-una din escadrile făcea parte și locotenentul Jurcă, pilot încercat, care în primele lupte deasupra Bucureștilor, împotriva „Stukas”-urilor fasciste, la 24 august 1944, reușise să doboare două avioane dușmane.

Ofițerul avea ca mitralior de bord pe adjutantul Tudor.

Jurcă era de statură mijlocie, liniștit de felul său, modest și, mai ales, conștiincios. De fiecare dată, când se întorcea din zbor, raporta laconic comandantului îndeplinirea misiunii:

— Domnule colonel, echipajul avionului de recunoaștere „I.A.R.”-35 și-a îndeplinit misiunea.

Odată, însă, ceilalți aviatori au crezut că Jurcă și-a găsit sfârșitul. „Vânătorii” îl văzuseră cu ochii lor cum a căzut pe o aripă, urmărit de un „Messerschmidt”. La apelul prin radio, „IAR”-ul nu a mai răspuns.

Mare a fost bucuria tuturor când, după aterizare, s-au pomenit cu „Moș Costică” (așa era botezat acest tip de avion vechi, cu viteză mică, răpăind neregulat din eșapament, dar venind totuși calm la sol). Avea fuzelajul ciuruit de gloanțe, iar pe fundul rezervorului spart, benzină abia de-un deget.

După ce au coborât din carlingă, cei doi piloți au fost purtați pe brațe până la popotă. Locotenentul Jurcă se simțea stânjenit de asemenea primire, în schimb, adjutantul Tudor – mitraliorul – a povestit cu lux de amănunte cum a reușit pilotul să scape cu fața curată. A aterizat pe o miriște între două lanuri de porumb, a înfundat cu ceva știuleți gaura rezervorului din care curgea benzina, și-n timp ce trei motociclete hitleriste se apropiau de ei, Jurcă le-a fugit de sub nas, decolând.

Era important ceea ce aduseseră de la inamic. Fotografiaseră, la joasă înălțime, un divizion ele artilerie antiaeriană grea,

amplasat într-o pădure, defrișată pe parcele, care dăduse mult de furcă aviatorilor.

În aceeași noapte, divizionul cu pricina și-a sfârșit existența. Echipajul avionului românesc fusese decorat cu ordinul „Steaua României”.

Bucuria o împărtășiseră deopotrivă și motoriștii avionului, sergentul Măceș și caporalul Bogdan, care deserveau zi și noapte pe bătrânul „Moș Costică”.

Dar iată că în această dimineață de 3 octombrie 1944, „Moș Costică” nu se mai întorsese din misiune. Radiotelegrafistul de serviciu prinsese următoarea radiogramă, la câtva timp după decolare:

„… *Sunt Rândunica, Rândunica*! *Profundorul lovit*… *mitraliorul rănit*… *Încerc aterizarea în dispozitivul inamic*… *Încerc aterizarea*…”

Colonelul, comandantul regimentului de aviație, la aflarea acestei radiograme, a mormăit o înjurătură printre dinți la adresa hitleriștilor și a comunicat la Cartierul Armatei că nu le poate furniza deocamdată nicio fotografie asupra dispozitivului inamic din sectorul Apahida-Cluj.

— Colonele, trebuie cu orice preț să obții fotografiile. Suntem informați că *acolo* există o rețea de *radar* care ne pune serios bețe-n roate. Dacă n-o distrugem zilele astea, iar se va muta și iar va fi greu s-o găsim.

— Am înțeles, domnule general, dar în această misiune a fost doborât unul dintre cei mai buni piloți, locotenentul Jurcă.

— Cine? Jurcă? Băiatul acela pe care l-am decorat de curând?

— Întocmai.

— Trebuie să facem pe dracu-n patru și să-l găsim, colonele! Cu orice preț! Personal i-am cerut să-mi aducă fotografii dintr-un careu anume, unde bănuiesc instalația *radar.*

Trecuse de amiază. Toate avioanele veniseră acasă, afară de „I.A.R.”-35. În ziua aceea, la popotă mâncarea a rămas neatinsă în farfurii. Căpitanul Lascu, comandantul batalionului de deservire a aeroportului, a venit în bordeiul motoriștilor.

Sergentul Măceș a vrut să dea raportul, dar căpitanul l-a oprit printr-un semn. Era însoțit de un subofițer care ținea în mână o bandă lungă de hârtie, de felul celor de telegraf.

— Băieți – răsuflă el ușurat – locotenentul Jurcă a transmis acum câteva minute…

— Trăiește? izbucniră motoriștii.

— Da. S-a dezlegat cifrul, spuse el luând banda de hârtie din mâna telegrafistului, și citi rar și grav, ca și când ar fi transmis chiar aviatorul lor: „… *Transmite Jurcă*… *Sunt în satul Răchișani*… *lângă Someș*… *rănit*… *în casa lui Pall Francisc*… *Posed fotografii importante cu noile poziții inamice*… *Caseta* e *la mine*… *intactă*…”

Sergentul Măceș se apropie de ofițer. Îi năvălise sângele în obraji.

— Ați zis Răchișani? În casa lui Pall Francisc?

— Da, sergentule!

— Atunci, dom’le căpitan, înseamnă că mai e o speranță. Suntem la patruzeci de kilometri de Răchișani… Frontul e la treizeci… Zece kilometri prin pădurea lui Pintea, apoi peste deal, în vii, și gata satul. Nu l-am văzut de patru ani.

— Cunoști Răchișanii?

— Îi satul meu, dom’le căpitan. Acolo m-am născut, acolo am mers la școală… Cunosc fiecare casă, fiece potecă…

— Pe Pall Francisc îl cunoști?

— Îi tatăl Marikăi!

— Și cine-i Marika?

— Îi draga mea, dom’le căpitan. N-am putut rămâne acolo, au vrut să mă jupoaie hortiștii. Și pe ea or bătut-o, că vorbea c-un român, cu mine… Feri-baci Pall, taică-său, îi om sărman, ca și noi…

— Atunci, sergent, hai la punctul de comandă. Trebuie să-l ajutăm pe Jurcă. E mare nevoie de fotografiile din casetă. În niciun caz nu trebuie să cadă în mâinile hitleriștilor.

— Permiteți-mi să merg și eu, dom’le căpitan?! sare, dintr-un colț, celălalt motorist, caporalul Bogdan.

Căpitanul Lascu îl privește pe sergentul Măceș. Măceș pe caporal. Caporalul e în stare să intre în sufletul sergentului, ca și cum i-ar transmite gândurile. „Zi da, te rog, Măceș… E vorba de echipajul avionului nostru… de bravii noștri piloți, adjutantul Tudor și locotenentul Jurcă… Hai o dată, zi da, da, da!”…

— Să meargă și caporalul Bogdan, dom’le căpitan, spuse Măceș.

Bogdan respiră adânc, rar, ușurat.

— Bine, încuviințează căpitanul Lascu.

Toți trei pornesc către baraca punctului de comandă.

•

Timp de o oră și zece minute, avionul lui Jurcă și celelalte din formație intraseră adânc în dispozitivul inamic. Jurcă fotografiase, de la șase sute de metri, careul ce-i fusese încredințat. Aparatele îi funcționau normal, iar caseta fotografică declanșa automat, prinzând în clișee noile poziții inamice, cu tancuri și tunuri. La liziera unei păduri, descoperiseră un aeroport hitlerist nesemnalat până acum. Dar ceea ce era mai important, era faptul că pe lângă cele câteva avioane „Messer”, observaseră câteva instalații neobișnuite, ca niște mori de vânt uriașe, cu brațe multiple, larg deschise. La apariția avionului deasupra acestor instalații, tirul antiaerianei hitleriste devenise mai activ ca niciodată. Proiectilele se spărgeau din ce în ce mai aproape de aparat. L-au încadrat de vreo trei ori, dar tot de atâtea ori locotenentul a reușit să coboare sub 300 de metri altitudine, distanță la care proiectilele nu mai pot fi reglate pentru a exploda. De-abia atunci Jurcă și-a dat seama ce se afla sub el. Erau instalațiile *radar* de care îi vorbise generalul. „Căzu” pentru ultima oară peste aeroport, fotografiind amănunțit „morile de vânt”. Adjutantul Tudor mitralie cu sete tot ce întâlnise în cale: autocisterne, avioane, instalații.

După ce descrisese un arc mare, avionul se îndreptă prin văile Someșului și ieși în flancul bombardierelor.

Adjutantul Tudor își numără mulțumit benzile mitralierelor. Mai avea câteva pline.

Deodată, deasupra lor, se iviră dinspre soare câteva puncte luminoase. Erau avioane de vânătoare hitleriste „Messerschmidt”, care se repeziră asupra formației române de bombardament.

Adjutantul se încruntă. Locotenentul zâmbi liniștitor, trăgând de manșă și apropiindu-se de bombardierele românești. Știa că orice rupere de formație în această situație ar fi fost o sinucidere.

„Messer”-urile, în șir indian, plecară peste formația bombardierelor românești, dar acestea le primiră cu o pânză deasă de foc. Trasoarele încrucișându-se de o parte și de alta, ca o urzeală roșie pe covorul albastru al cerului.

Un „Messer” se pulveriză la o sută de metri în fața formației, lovit în plin de rafalele unui bombardier. Celelalte, neașteptându-se la o asemenea ripostă, luară înălțime și

degajară într-o parte. Pentru un moment pericolul fusese îndepărtat.

Pe șosea, o coloană blindată hitleristă se îndrepta către linia întâi. Din pântecul a două bombardiere se desprinseră câteva bombe, probabil „rezerva de întoarcere”, lovind în plin.

În același timp, ulii dușmani se întoarseră, căutând să cadă în spatele formației. Bombardierele făcură un arc larg spre stânga, întâmpinându-le cu zeci de rafale trasoare, Tudor trăgea și el cu sete, acoperind coada formației.

O clipă mai târziu, Jurcă simți o durere ascuțită în umăr, ca și când cineva l-ar fi lovit cu o rangă de fier. Plexiglasul fusese străpuns de o rafală.

Un bombardier se aprinse. Flăcările izbucniră mai întâi în profundor, apoi în față, la unul dintre motoare. Avionul se înclină într-o parte, în timp ce din el țâșniră pe rând trei parașutiști. Începură să coboare încet, încet, undeva, pe pământul ocupat încă de dușman.

Deodată, la orizont, apăru vânătoarea noastră. Lupta cu „Messer”-urile se angajă undeva în dreapta, și la mai puțin de câteva minute dușmanii fură puși pe fugă.

Lăsându-și capul pe spate, în carlingă, Jurcă avu sentimentul unei bucurii nemărginite. Dușmanul fusese alungat. Dar n-apucă să se bucure prea mult, că de sub ei bateriile antiaeriene nemțești deschiseră din nou focul. Durerea de la umăr devenea din ce în ce mai supărătoare. Fu zgâlțâit de explozia unui proiectil ce se spărsese lângă el. O aripă fu ciuruită de schije și avionul începu să tremure ca un bolnav cuprins de friguri.

Jurcă se întoarse către adjutant. Vru să strige la el, dar, privindu-l mai atent, amuți. Tudor căzuse peste mitralieră. Maxilarul îi fusese zdrobit de o schijă.

„I.A.R.”-ul începu să piardă din viteză. Motorul, bolnav, tușea sec. Porni din nou, gâfâind, de-abia menținându-se să nu se aplece într-o parte.

Nivelul benzinei scădea văzând cu ochii. Asta însemna că rezervorul fusese găurit. Avioanele de vânătoare românești făcură două, trei cercuri în jurul său, în semn de curaj, dar văzând că aparatul e pierdut, înclinară aripile, salutându-l, și porniră înainte, să facă acoperirea bombardierelor.

Jurcă simți a doua explozie. Vru să manevreze palonierul, dar picioarele nu-i mai executau comenzile. Îi veni în minte

povestea puiului rănit care rămânea departe de cei dragi ce vâsleau către țări mai calde. Și el avea să moară singur, cu aripa frântă.

Parcă se sufoca. Își rupse copca de la gât. Pe mână se prelingea ceva cald. Privi sângele ce-i picura printre degete… Cu un ultim efort încercă să aterizeze… I se păru că are înainte o câmpie de un verde crud… Dar, când coborî la câțiva metri, își dădu seama că era deasupra unei păduri… Pluti mult, până când văzu dincolo de pădure un drum de care.

Împinse încă puțin manșa și simți că roțile au atins pământul. Rupse contactul și se prăvăli în față, peste aparate. O liniște apăsătoare domnea împrejur. Ar fi vrut să doarmă. Oboseala i se urca încet-încet de la picioarele rănite, cuprinzându-i tot corpul. Auzi departe un lătrat de câine și pricepu că e căutat. Făcu o sforțare, ieși din chingi și scoase caseta din lăcașul ei. „Oh, caseta asta cu cea mai bogată recoltă. Să-mi cadă pleașcă o instalație *radar* și să n-o pot preda generalului.” Căută să-l miște pe adjutant, dar acesta murise.

Desfăcu șuruburile șasiului stației de radio și scoase aparatul. Îl aruncă în spate, ca pe o raniță. Vru să se ridice peste carlingă, dar picioarele amorțite nu-l ajutară. Atunci se aplecă, puse mâinile pe fuzelaj și, de acolo, își dădu drumul proptindu-se pe aripă, prăvălindu-se la pământ. Reuși să se târască pe coate până la marginea pădurii, unde așteptă cu pistolul în mână, să vadă ce avea să urmeze. Lătrăturile încă erau departe.

Desluși totuși voci răzlețe. Mai ales una puternică, amplificată de ecoul pădurii:

— Schnell, schnell![1]

Și răspunsul celui strigat, la fel de răstit, aproape înfricoșat:

— Jawohl, herr hauptmann[2]…

Dar, mult mai aproape, se auzea scârțâitul roților unui car ce se apropia pe drumul de țară. Jurcă era de un calm neobișnuit, și parcă nu-l durea nimic. Se simțea ușurat. Dac-ar fi putut să se scoale, să meargă, s-ar fi descurcat destul de ușor, lăsându-i pe hitleriști cu buza umflată. L-ar fi îngropat pe Tudor, adjutantul său.

Tudor primise o scrisoare de la nevastă și îi răspunsese imediat. Îi citise și lui ultimul rând: „*Zbor și mor de al tău dor*…”

---

[1] Repede, repede! (în limba germană).

[2] Am înțeles, domnule căpitan… (în limba germană).

Carul se opri. Omul sări de pe cocenii verzi, proaspăt tăiați, privind cu ochii mari la avionul avariat. Își scoase căciula și se închină văzând mortul aplecat peste mitralieră.

Jurcă strigă încet:

— Măi frate, ajută-mă!… Am mare nevoie de ajutor!…

Cel strigat era un om între două vârste. Purta în picioare cizme unguresti din cele strânse la carâmb. Se înțepeni locului, privind cu mirare când la avion, când la pilot. Mut, de parcă-i luase cineva gura, sta prostit acolo în drum, în fața boilor, între aparat și rănit. Poate că nu știe românește.

— Tudom rumanom? îl întrebă.

Țăranul răspunse la fel de domol cum se mișca:

— Știu românește… înțelegem încă foarte bine… făcut Katano, asta, armata, la Temeșwar… ighen?

— Atunci, omule, ajută-mă!… Scapă-mă!… Ia-mă-n carul dumitale, învelește-mă-n coceni!… Îi auzi? Vin cu câinii…

Omul parcă atunci se trezi. Se apropie de rănit și, ridicându-l cu greu în brațe, îl sui în car și-l acoperi cu câțiva snopi de coceni, murmurând tot timpul:

— Tulai, Doamne… șe de sânge!… Șezi colo nemișcat… iștenem… iștenem!…

Dând bice boilor, se depărtă de pădure, lăsând drumul și apucând pe o miriște, la adăpostul unui lan de floarea soarelui încă neculeasă, din cauza frontului.

Când hitleriștii descoperiră avionul, el era departe.

Câinii lătrară îndelung, nervoși, în jurul aparatului. Se năpustiră în șanțul din marginea pădurii, unde zăcuse locotenentul, reveniră la avion, dar, neputincioși, începură să chelălăie prelung.

•

Când țăranul intră în curte cu carul, se înserase. Dejugă boii, aprinse un felinar, apoi coborî în pivniță, și așternu o șubă pe un maldăr de paie. Ajutat de fiică-sa, îl duse pe locotenent până jos, în beci.

La lumina felinarului, Jurcă reuși să pună în funcțiune stația de radio. Când izbuti să ia legătura cu ai săi, era lac de sudoare. Era slăbit și cel mai mic efort îl obosea. Avea fața galbenă, pierduse mult sânge, dar vocea-i baritonală era încă limpede, clară.

— Omule, spune-mi în ce sat mă aflu… Cum îți zice?

— În satul Răchișani… în casa lui Pall Francisc… Dar să nu afle hitlerul, că ne omoară…

— N-ai grijă, omule.

Scoțând un carnet din buzunarul vestonului, începu să apese pe clapa manipulatorului. Când termină, închise aparatul și, din sân, de sub haina de piele, scoase o cutie de tablă… Începu să râdă din senin, strângând la piept cutia. Lungindu-se pe șubă, îl apucă un tremur de om bolnav.

Fata îi puse mâna pe frunte. Ardea. Ca focul ardea. Pall Francisc vru să alerge după moașă. Era singura în sat care putea să-i dea vreun ajutor.

— Nu, tată! Doftoreasa e în stare să ne vândă. Am să-i răcoresc eu fruntea cu o cârpă udă stropită cu oțet. Îi dau și-o sulfamidă.

— Bine, Marika.

— Tu, tată, du-te mintenaș afară și păzește… Dacă are zile… va trăi. Dar îi beteag rău de tot, sărmanul ofițer. Într-o zi, două, românii sunt aici, ne-or scăpa de urgie. Poate-l salvăm și pe el…

— Și poate-o veni și Nicolae al lui Măceș, nu?

— Numai de-ar veni, tăicuță, oftă fata, privind spre răsărit.

•

Noaptea era în toi pe aeroportul din Turda, când căpitanul Lascu îi însoți pe cei doi ostași motoriști – sergentul Măceș și caporalul Bogdan – către avionul care avea să-i poarte pe drumul știut numai de ei.

Proiectorul de servici nu se aprinsese.

Nici luna încă nu apăruse, așa că cerul era de smoală. Avionul fusese tras pe pistă, iar motoarele mormăiau înfundat în așteptarea celor doi ostași, iscând roiuri de scântei, care se îndepărtau, luate de vânt. Căpitanul Lascu le dădu ultimele instrucțiuni:

— După aterizare, strângeți parașutele și le îngropați. De la marginea satului, pornește numai sergentul Măceș. Bogdan o să aștepte la fântâna părăsită din capul viei. La întoarcere, dacă o să vă simtă cineva, treceți Someșul pe la podul de lemn. De acolo veți fi acoperiți de compania vânătorilor de munte. Acolo vă aștept și eu cu o mașină. Dacă locotenentul Jurcă e grav, luați numai caseta. În câteva zile îl vom salva și pe el, o dată cu eliberarea satului. Dar caseta *trebuie* cu orice preț s-o avem până în zori! Înțelegeți?

De-abia apucă să termine căpitanul ce avea de spus, că ușa avionului se deschise, iar un ofițer le întinse mâna, ajutându-i să intre. Cei doi ostași, în costume de parașutiști, ca niște scafandri, cu căști de piele pe cap și cu sacul parașută în spinare, dispărură în interiorul avionului. Ușa se închise. Proiectorul, ca un compas uriaș de foc, descrise mai întâi un semicerc în bezna nopții, apoi se fixă de-a lungul pistei. Avionul se urni încet din loc, apoi începu să alerge din ce în ce mai repede, până se desprinse de pământ, înălțându-se deasupra pădurii din față. În primele minute de zbor, Măceș și Bogdan tăcură. Niciunul dintre ei nu voia să arate cât este de emoționat. Se cunoșteau bine, de-atunci, de la 23 August 1944, când fuseseră încadrați în escadrila I-a de recunoaștere și începuseră luptele cu aviația hitleristă.

De-atunci dormeau împreună, mâncau împreună, erau nedespărțiți zi și noapte pe aeroport, gresând frânele, verificând motoarele, cârpind planurile ciuruite de gloanțe.

Acum stăteau amândoi tăcuți pe bancheta laterală a avionului, privind prin ferestruica rotundă noaptea neagră de afară.

Avionul depășea acum linia frontului. Sub ei fulgerau scurt lumini. Știau că sunt tunuri. Avionul luă înălțime și nu mai văzură nimic. Treceau prin nori ca o corabie pe o mare-n furtună. După câteva minute, aparatul coborî iar, sub nori, dar jos nu se deslușea nimic din care să-ți dai seama că ar putea fi vreo așezare omenească.

Astăzi, când au fost botezați pentru prima oară ca parașutiști, li s-a părut cel mai de seamă lucru din viața lor. La început se hotărâseră să treacă frontul pe la infanteriștii din prima linie, dar inamicul se dovedise în ultimele zile foarte vigilent. Nicio incursiune nu reușise pe deplin. Misiunea ce-o aveau de executat era extrem de importantă și nu puteau risca. De aceea se propusese trimiterea celor doi ostași pe calea aerului. Întâmplarea făcuse ca cei doi motoriști să fie antrenați, fiecare executând până atunci câte două exerciții de lansare.

Avionul se zgudui puțin, când într-o parte, când într-alta, apoi coborî sec câțiva metri. Cei doi se pomeniră că se desprind de scaun și se lovesc cu capul de tavan.

După prima clipă de sperietură, începură să râdă, ca doi copii.

— Un gol de aer! spuse Măceș, voind să-și încurajeze prietenul, pentru că, în sinea lui se gândea că ar fi putut fi explozia unui obuz.

— Precis, adăugă Bogdan, cu vocea încă tremurândă. Se opriră din râs și se apropiară unul de altul. Fiecare îl simțea pe celălalt tremurând.

— Ți-e frică, Bogdane?

— Puțin. Dar ție?

Măceș ocoli răspunsul:

— Când e noapte, parcă ai numai jumătate din încredere. De aia probabil că le e dat oamenilor să doarmă noaptea.

— Asta așa e, filosofă Bogdan. Noaptea ești ca orb, și asta te înspăimântă.

— În situația de acum, noaptea e un avantaj.

— Numai să reușim, șopti Bogdan, cu gândul la misiunea lor dificilă.

— Trebuie să reușim! De-abia aștept să simt pământul sub picioare. Nici nu știi tu ce frumos miroase pământul Răchișanilor toamna:

— A ce?

— A mere coapte… a struguri copți… a fân proaspăt cosit…

— Numai de nu l-ar fi călcat în picioare hitleriștii…

— Nu pot să calce totul. Li se strică pingelele și rămân desculți.

Ușa de la cabina pilotului se deschise.

Același ofițer care le ajutase să urce în avion apăru în cadrul cabinei. Scoase o tabacheră și o desfăcu, întinzând-o ostașilor.

— Fumați?

— Da, fumăm.

Aprinseră unul de la altul și fumară liniștiți. Ofițerul fredonă o melodie veche, cunoscută. Ceva melodios, dureros de frumos, ca o apă lină ce curge la vale în șoapta valului.

Măceș, fără să vrea, începu și el un crâmpei de cântec:

„*De ce m-ați dus de lângă voi,*
De ce m-ați dus de-acasă,
Să fi rămas fecior la plug,
Să fi rămas la coasă...”

Ofițerul îl ascultă cu simpatie. Când termină, spuse:

— Parcă special pentru tine l-a scris Goga. Am auzit că de patru ani ai plecat de-acasă, din Răchișani.

— Adevărat, domn’ locotenent. Războiul desparte familiile, și satele, și sufletele… De patru ani aștept clipa asta și iată că în curând va să vie!

Și iar începu Măceș să îngâne cântecul, de data asta secondat de ofițer și de Bogdan.

„*De ce m-ați dus de lângă voi*…”

Aici, sus, la o mie cinci sute de metri, se cânta încet, liniștit, ca nu cumva să se deștepte noaptea.

Când țigările se sfârșiră, ofițerul își privi ceasul.

— Ei, haidem! Pregătiți-vă.

— Da, e timpul, răspunse Măceș, strângându-și cureluşa căștii sub bărbie.

Sergentul făcu un pas spre ușă, dar ofițerul îl reținu câteva clipe, arătându-i ceasul. Limba secundarului se apropia de jumătatea minutului. O depăși, urcând nervoasă către trei sferturi. Când ajunse sus, consumându-se încă un minut, ceasul arăta orele unsprezece din noapte.

Becul verde de sub ceasornic se lumină ca un ochi magic.

Navigatorul din cabină deschise ușa și strigă tare peste zumzetul motoarelor:

— Acum!

Ofițerul îi bătu prietenește pe umeri, după care deschise ușa laterală. Curentul de aer năvăli cu putere înăuntru. Măceș făcu doi pași înainte, înfruntând presiunea aerului și, aplecându-se în față, se încovoie și mai mult, sărind în gol. Ceva îl lovi parcă peste față. Era presiunea cu care-l primea abisul. Sta cu mâinile și picioarele strânse. Cădea, cădea, aerul îi vâjâia pe la urechi. Începu să numere. Când trecu de zece, porni să numere mai repede, se părea că numără de-o veșnicie și că se va lovi de pământ înainte de a se deschide parașuta. Îl înspăimânta, dar în același timp îl bucura viteza aceea amețitoare cu care cădea.

Privi în sus. Undeva, în dreapta, la marginea unui nor, văzu avionul care se depărta. Era mai mult o umbră cenușie ce intra într-o altă umbră, mult mai închisă, aproape neagră: un nor mare și dens.

O zgâlțâitură din tălpi și până în creștet îl făcu să creadă că s-a lovit de pământ. Să se fi deschis prea târziu? Dar nu, groaza aceasta se risipi repede, simțindu-și corpul ușurat și legănându-se ca într-un scrânciob. Parașuta se deschisese și el plutea acum în noapte, între pământ și cer, deasupra locurilor unde văzuse pentru prima dată lumina zilei. Simțea că pământul îl aștepta cu prietenie. Doar era pământul lui, pe care-l cutreierase de mic, cu copiii, păzind caprele. Când a mai crescut, pe aici se plimba cu Marika. Se întâlneau pe furiș, în păduricea de la marginea satului, sau în lanurile de grâu ori de porumb de la Ferencz. De vara până toamna lucrau amândoi la Ferencz. Asta până a plecat el la meserie, la Cluj. Visa să se întoarcă mecanic la moară sau la gater, să se ia cu Marika, să aibă casa plină de copii... Dar războiul i-a spulberat visurile. Și, totuși, în acești patru ani de bejenie, a sperat tot timpul să se întoarcă. Era sigur că Marika îl aștepta, iar Ferencz o să crape, cu toți hortiștii lui... Uitase pentru o clipă că e ostaș. Se vedea călător, căzut de undeva din cer, ca un Făt-Frumos care se întoarce la cei dragi, după ani mulți de înstrăinare.

O clipă, luna ieși dintr-o pătură de nori, strălucind cu argintul ei pământul. O beteală alburie, ca niște solzi lucitori, i se așternu vederii sub picioare. Era Someșul. Desluși mai în sus de el satul, Răchișanii lui, învăluit parcă în ceață. Se întindea ca o seceră de-a lungul șoselei.

Îl copleși măreția acestui moment. Se simțea nespus de fericit. Niciodată nu visase să ajungă acasă pe această cale, ca în basm.

Se apropia repede de pământ. Luna mai răzbi o dată printre nori. Oglindindu-se în apa Someșului, lumină și dincolo de maluri, până hăt, înspre câmpuri. Își mișcă picioarele, lăsându-le ceva mai slobode și se pregăti de aterizare. Căzu pe ceva tare, chiar pe drumul pietruit cu prundiș din râu. Se prăvăli într-o parte, se răsuci de câteva ori către voalura parașutei, pe care începu s-o strângă în grabă.

Nu după mult timp, auzi zgomotul unor crăci rupte. Bogdan nimerise într-un lăstăriș, nu prea departe. Îl chemă printr-un vaier, imitând cucuveaua. Bogdan îi răspunse printr-un șuierat ca de pițigoi. Asta însemna că totul e în ordine.

De-abia după ce își strânseră parașutele și se deshămară de chingi, se întâlniră. Îngropară parașutele. Le țiuiau încă urechile,

neobișnuiți cu astfel de salturi, dar faptul că prima etapă a misiunii fusese executată fără niciun incident, îi făcu să fie încrezători și în ceea ce avea să urmeze.

Se opriră într-un lăstăriș pe marginea râului. Acum, în fața lui Măceș se întindea, nesfârșită, calea nopții către cei dragi. Oare ce-or face părinții lui la această oră? Dar Marika? L-o mai fi așteptând?

Inima începu să-i bată puternic. Scoase busola din buzunarul pantalonului. În geamul ei văzu parcă chipul fetei iubite, ca într-o oglindă. Își aminti o noapte de Anul nou când Marika îi povestise cum îl văzuse pe el în oglindă. Obicei vechi, strămoșesc. În noaptea de Anul nou fetele privesc în apa căldării sau în oglindă și chipul ce apare înseamnă că le e sortitul. Iată, acum nu e noaptea de Anul nou, ci o noapte de octombrie. Chipul Marikăi dispăru din geamul busolei lăsând să tremure doar acul magnetic, fosforescent, care-i indica drumul spre nord. Și începu să meargă spre nord urmat de Bogdan, amețit ca de un vin vechi, cu gândurile clocotitoare în carcasa tâmplelor.

Dinspre șosea parcă se bănuie niște șoapte. Se leapădă de amintiri, de chipul Marikăi și se oprește țintuit locului.

Acolo, înainte, pare că pâlpâie un licurici. Se aude tropot de bocanci în liniștea nopții.

— Nemții, Măceș! șoptește Bogdan.

Se trântesc amândoi pe burtă în iarba ce mustește ca o piftie încă neprinsă. Simt că se afundă încet, încet.

Nu le pasă că hainele le sunt acum ude până la piele, că broaștele speriate au sărit de lângă ei, că simt în gură mâl de mlaștină cu iz de apă stătută, puturoasă la gust. Deslușiră pe șosea o patrulă hitleristă.

Sunt doi. Poartă armele în mâini. Bogdan simte un nod în gâtlej. Vrea să-l dea afară. Se opintește. Tușește sec. Măceș îl înghiontește. Cei doi nemți s-au oprit pe șosea. „Numai de n-ar fi auzit”, gândește Măceș.

Stăteau încremeniți acolo, în mlaștină, fără să se uite unul la celălalt, privind deopotrivă cu neclintire siluetele celor doi nemți. Cel din frunte aprinse o lanternă de buzunar. Cuțitul de lumină începu să se plimbe într-o parte a șoselei, către cei doi români. Ochiul de lanternă trecu fugar pe lângă ei și se opri în spatele lor, într-un lăstăriș.

Ceva țâșni din lăstăriș. Unul dintre nemți răcni:

— Halt!

Dar zgomotul nu se potoli. Prin crengile lăstărișului o mogâldeață gonea în slalom de-a lungul șoselei.

Măceș văzu silueta aceluiași neamț din frunte, întinzând automatul. O rafală lungă, trasoare, țâșni în noapte pe deasupra lui Măceș și Bogdan. Apoi liniște. Mogâldeața a încetat să mai facă zgomot.

Măceș văzu pe trăgător cum se repede pe șosea, către ei. Îl urma râzând în hohote celălalt. Luna albă ieșise dintr-un strat de nori, lungind cele două siluete ale căror umbre urmau gigantice pasul alergător al patrulei.

Bogdan se pregăti să-i întâmpine cu o grenadă. Dar îi trecu prin minte ca un fulger că grenada n-ar fi explodat din cauza terenului moale, mocirlos.

Patrula înainta acum greu, chiftind cu cizmele prin clisa moale. Trecu la câțiva metri de locul lor și se opri în fața unui boschet de mărăcini. Neamțul aprinse din nou lanterna. Se aplecă și scoase dintre mărăcini un urecheat cu blana roșcată. Ridicând iepurele în sus, cei doi nemți începură să vorbească repede, parcă certându-se.

Făcură cale întoarsă către șosea. Dar la înapoiere nu mai ținură aceeași direcție. Veneau acum drept către cei doi ostași români.

Sfârșit de parcă i-ar fi despicat cineva țeasta în două, Măceș privi o clipă către Bogdan. Acesta își scosese baioneta din teacă și o ținea acum în gură, la câțiva centimetri deasupra mlaștinii.

O clipă mai târziu, patru cizme erau să calce peste ei. Cu un gest disperat, Bogdan se ridică și lovi năprasnic în pieptul celui care ducea pe umeri iepurele.

În aceeași clipă, Măceș apucă puternic cizma celui de al doilea neamț și trase cu toată puterea. Un urlet ca de fiară izbucni, dar Măceș îl întrerupse încleștându-și mâinile pe grumazul hitleristului prăvălit lângă el. O rafală ca un lătrat de cățea clănțăni cu gloanțe roșii de foc pe lângă umărul lui Măceș care reușise să-și doboare adversarul și se afla acum cu genunchii pe pieptul acestuia. Sări într-o parte, după care, săltându-se ca un arc, se năpusti din nou peste fascist, înfundându-i capul cu cască cu tot în mlaștină. Căzură amândoi. De-abia atunci își desfăcu degetele din strânsoare, căutând să se ridice. Dar fascistul îl apucase de centură și mâna i se înțepenise de ea,

încât numai tăiată mai putea fi descleștată. Simți că nu mai are aer, că trebuie să respire. Vru să ceară ajutorul lui Bogdan, dar gura i se umplu de apă sulfuroasă. Într-un suprem efort, își desfăcu paftaua curelei. Descins, lăsând centura în mâna neamțului mort, reuși să se desprindă de acesta și să-și scoată capul deasupra mocirlei și să înghită cu nesaț aerul curat, rece.

Chipul lui Bogdan, care răsărise lângă umărul său, i se păru ca niciodată de drag, de cald, de apropiat.

Cei doi nemți zăceau la picioarele lor, la o jumătate de metru sub apă, în timp ce iepurele spintecat de gloanțe plutea ca un înecat de curând, doar cu urechile afară.

— Dom’ sergent, hai să ieșim din mocirlă.

— Bine zici, Bogdane.

Se pierdură în noapte, îndepărtându-se.

Curând trebuiră să părăsească șoseaua, deoarece întâlneau mereu motociclete și mașini. Încercară să înainteze de-a lungul ei prin șanț, dar șanțul mustea de apă, din cauza ploilor de toamnă.

— Cât mai mergem așa, dom’ sergent?

— Până trecem podul peste Someș, Bogdane.

— E departe?

— Acolo unde clipește din când în când lanterna aia. Probabil că luminează fiecare mașină care trece pe pod. Sunt dați dracului de vigilenți hitleriștii.

— Păi atunci noi cum o să trecem? Crezi c-o să ne lase pe pod fiindcă ești matale de-aici, din Răchișani?

— O să ne lase, măi Bogdane!

— Mai bine o luăm pe câmp și găsim râul mai sus de pod. Trecem prin apă și gata.

— Ocolim mult, Bogdane. Crezi că e ușor să treci Someșul pe-aici, pe la noi? După ploile astea, vine al naibii de mare. Și afară de asta, tu crezi că nemții îl lasă de capul lui, nepăzit?

— Totuși e mai ușor, dom’ sergent.

— O fi, dar planul meu e mai bun. Trecem pe pod. Nu pierdem timp. Nu uita că până în zori trebuie să fim cu caseta înapoi, la ai noștri.

Între timp trecură peste amplasamentele părăsite ale unor tunuri antiaeriene. Rămăseseră doar gropile, ca niște guri uriașe, căscate în pământ, în jurul cărora zăceau mormane de tuburi de proiectile.

— S-au cărat de curând, șopti Măceș.

— Or să se care ei de peste tot...

Trecură apoi niște șanțuri antitanc pline cu apă și deodată Măceș simți că e tras de poalele mantalei.

— Stai!

Vocea lui Bogdan era parcă sugrumată. Măceș vru să-l întrebe ce naiba are, dar citi în privirea lui ceva neobișnuit. Bogdan își ațintiți ochii înainte, pe arătură. La lumina palidă a lunii ce se strecura prin pânza norilor văzu, sub marginea unei brazde, lucind ceva metalic.

— Ai ochi de vultur, Bogdane! Sunt mine!

Ocoliră terenul, ieșiră iar în șosea – singurul loc neminat pe unde treceau mașinile hitleriștilor spre și dinspre linia întâia – o luară apoi pe firul unui pârâu, până ajunseră la o vie cățărată pe araci, în capul căreia străjuia un nuc mare, rotat.

— Am ajuns, Bogdane. M-aștepți aici, sub nuc.

— Păi cum, dom’ sergent, te duci singur?

— Așa s-a hotărât. E mai ușor să trec singur podul.

— Dar mai periculos.

— Periculos e oricum, fie că ești pe front sau aici, sub nuc, cum stăm noi. Aici stam cu Marika, mă înțelegi? Vezi, să nu te umfli cu tămâioasă nespălată, că p-ormă te arde burta. Eu am pățit-o. În două ceasuri, cel mai târziu, sunt înapoi cu pilotul și cu caseta.

— Dar cum o să te descurci?

— M-am gândit tot timpul în avion. Mi-am făcut un plan.

— Spune-mi și mie.

— Mă apropii de pod și aștept până se vede vreo mașină sau coloană nemțească. La semnalele lanternei santinelei, mașina o să încetinească. Sar în camion și...

— Și dacă în camion sunt hitleriști?...

— Atunci îi tratez cu câteva grenade ofensive și sar din mers. Mă fac îngeraș și te duci tu în locul meu la Marika lui Pall Francisc. Să știi că stă pe a treia uliță de la primărie, pe dreapta. O casă cu pridvor și cu gutui în poartă. Iei caseta, te-ntorci la ai noștri și mă ștergi din controalele unității. Lămurit?

— Vorbești în dodii, dom’ sergent. Nu ești matale omul să te dai cu una, cu două. Nu mi-ai spus ce faci după ce treci podul, „*motorizat*”...

— Mai întâi mă duc pe la bătrâni. Mi-e și în drum. Iau primele informații... și pe urmă cu Marika, rezolv eu.

— Cu bine, dom’ sergent!... Aștept!... Ai grijă!...

Când ajunse lângă pod, tocmai venea o coloană de „Henchel”-uri dinspre linia întâia. Lanterna santinelei semnaliză de câteva ori. Coloana se opri. Santinela se îndreptă către prima mașină. Controlă documentele șefului coloanei, un unterofizier[3], după care făcu semn cu paleta că e liber.

Măceș calculase din șanț locul unde va opri cea de a șasea mașină, ultima din coloană. În cabină se aflau doi hitleriști. Sus, nimeni. Probabil că transportaseră muniție sau alimente și-acum se întorceau.

Când coloana se puse din nou în mișcare, Măceș zvâcni din șanț și, dintr-un salt, se apucă de oblonul din spate. Sări ca o pisică peste el și se lungi, făcându-se una cu podeaua.

Auzi roțile pe pod. Privi în sus. Văzu barele metalice care se ridicau deasupra sa.

După ce trecu podul, la o cotitură, în panta unui deal unde șoferul micșoră viteza, Măceș se apropie de oblonul din spate și, aplecându-se acum în afară, își dete drumul, căzând pe vârfuri în mijlocul șoselei. O părăsi degrabă și, luând pieptiș dealul cu livezi, se îndreptă către marginea satului.

Cu toate că misiunea era destul de grea – nu știa decât că în comună se afla postul de comandă al unui regiment inamic de antiaeriană, calibru greu – Măceș își simțea sufletul atât de mare, încât ar fi fost în stare să cuprindă în el tot satul și să-l trezească la acest ceas de noapte:

„Hei, sculați-vă, oameni buni!... Fiți gata! În curând o să vă scăpăm de hitleriști și de hortiști! Pregătiți hambarele să vă culegeți porumbul, fiți gata cu butiile și jgheaburile! Uitați că a fost război!”

Continua să-și vorbească, întocmai ca odinioară, când venea de la gară cale de 6 kilometri pe jos, sâmbăta, în fiecare săptămână. Pe atunci lucra la Cluj... „În curând avem să eliberăm și Clujul, gândi. O să vadă Ferencz, horthistul, câte parale face el. Cică ar fi vrut s-o ia pe Marika. Dar Marika i-a zis că mai bine să-l ia moartea.”

---

[3] Subofițer.

Luna apăru dintre nori pentru câteva clipe, lăsând să i se desfășoare în față satul pe care-l purtase în inimă și-n gânduri atâția ani. Trebuia să se grăbească.

„… Iată-ți satul, sergent Nicolae Măceș! parcă-i spunea luna. Visai să intri în el noaptea, pe furiș? Ce trist și ce tăcut e! Geme încă sub spaimă… Dar tu vii… te apropii ca un lunatic… Auzi? Și câinii te-au recunoscut… Nu te latră… Și luna.”

„Da, da, eu, luna, trebuie să mă ascund… să te ajut…”

„Ascunde-te odată și lasă-mă-n pace”, gândi sergentul, privind-o cum se învelește într-o pătură neagră de nori.

Grăbi pasul.

„Ce tăinuiți ți-s pașii, Măceș! Cum îți mai bate inima! Uite poarta casei tale… Nicio lumină la geam… Ce-o fi cu bătrânii?… Nu te opri pe uliță. S-ar putea ca ulița să aibă ochi, ca bufnița, noaptea. Hai, deschide ușor, ușor, poarta.”

Măceș străbătu curtea cu sufletul la gură. I se păru că din fundul întunericului îl pândește cineva. Sufla vântul și canaturile ușii scârțâiau jalnic din țâțâni. Pe dibuite găsi clanța. O împinse încet în jos, ca în urmă cu ani, când bătea ulița vara. Ușa se deschise. Câteva clipe Măceș rămase nemișcat. Dar dacă ai lui or fi fost ridicați, ca atâția alții? N-aveau de ce să-i ridice. Prea erau mulți tineri care fugiseră din Transilvania cotropită. Și parcă dincolo, în România lui Antonescu, nu era la fel ca și la Horty? Ce mi-e unul, ce mi-e altul!… Numai că Antonescu se prăvălise. Mai rămăsese Horty…

Intră în tindă. La început i se păru că-i liniște și iarăși îl cuprinse spaima, dar în clipa următoare, de dincolo, din odaie, răzbătu până la el o respirație sacadată. Sforăia bătrânul. Se liniști. Era întuneric beznă. Împinse ușa ce da în odaia lor. Scârțâi subțire, ca o coardă de vioară. Rămase nemișcat în prag, să vadă dacă bătrânii au auzit. Bătrâna se foi sub dună și șopti:

— Pătrule… auzi!… Parcă e cineva la ușă.

Bătrânul se opri din sforăit și răspunse după ce ascultă un timp:

— Și ți-e frică? Ce să ne fure? Sărăcia? Tuși să-și adune un pic de curaj, după care făcu pe viteazul: Cine-i acolo, mă? E careva?

Măceș simți că se moaie. Răspunse șoptit:

— Sunt eu, Nicolae!

Mama Ana, cu sufletul la gură, se ridică în coate, îndrăznind cu vocea-i tulburată, tremurândă:

— Cine? Care Nicolae?

Atunci băiatul răspunse ceva mai răspicat și mai tare:

— Eu, mamă!

Femeia sări din pat.

— Doamne, aud bine? Pătrule, ce stai, fă lumină! Auzi, băiatul nost'!

Bătrânul coborî din pat, bâjbâind cu mâna către masă, după chibrituri. Le găsi. Auzind cum deschide cutia, Nicolae șopti:

— N-aprindeți lampa! Să nu ne vadă careva!

Pe întuneric, Ana se apropie de el, mângâindu-și în neștire feciorul, pătrunsă de o bucurie neînchipuită, fără margini, ca și când copilul ei s-ar fi întors de pe altă lume. Plângea și-l săruta.

— Băiatul mamei! Lasă-mă să-ți mângâi fața!... Da, tu ești... Ai mai slăbit... Ce ascuțiți îți sunt obrajii, bărbia...

După ce bătrânul puse țolul în fereastră, sergentul aprinse lanterna de buzunar. Sta încremenit la pieptul bătrânei, în timp ce taică-său, cu chibritul aprins, nu nimerea fitilul lămpii prin deschizătura căciulii de tablă. Reuși într-un târziu, aproape când flacăra ajunsese să-i ardă degetele. Camera înflori deodată, la fel cum o purtase Nicolae în gând, atâta amar de vreme. Aceeași ladă încrustată cu floricele, zestrea maică-si, aceleași mușcate în ferestre, aceleași tablouri în culori țipătoare. Și patul său mutat din tindă, aici, lângă patul bătrânilor...

— De ce l-ați adus aici?

— Să fii mai aproape de noi... Să vorbim cu tine în nopțile fără sfârșit, Nicolae... Să nu-ți fie frig dincolo... Dar ți-o fi foame, băiatul mamei... să-ți fac niște ouă...

Nicolae îi mângâie părul albit mai mult de griji decât de ani.

— Nu mi-e de mâncat, mamă. Altceva m-a adus aici. Într-un ceas trebuie să...

— Cum, pleci iar? căută bătrânul să priceapă.

— Da, tată. Am venit aici cu o treabă, cu o misiune. Dincolo, peste dealuri, sunt ai noștri.

— Le-am auzit și noi tunurile. Am văzut și airoplane.

— Tot ale noastre, tăicuță. Venim să vă scăpăm de urgie. Dar spuneți-mi, ce mai e pe la Marika pe-acasă?

— Nu te teme, nu s-a măritat încă.

— De când ai plecat îi poartă sâmbetele Ferencz al primarului. E mai mare la Cluj, cu tineretul hortist, bată-i să-i bată și pe el și pe Horty. Amu, de la o vreme, tăt vine prin sat și cară tineri și

copii, de-i trimite la armată, în Ungaria, la Budapesta. Marika a fost la noi și ast'seară. Se plânge că-i stă iar în cale Ferencz care vrea s-o ia mintenaș în ivacuare cu el, la Budapesta. Că cică și din Cluj și din Oradea tăt pleacă autoritățile. Marika întreabă dacă n-avem veste de la tine... Thii, dac-ar fi știut ea că pici la miez de noapte, poate că...

— Aș vrea să vorbesc cu Marika.

Bătrâna duse mâna la gură.

— Amu, la ceasul ăsta? Când mișună hiclerii pe uliță?

— Or dormi și ei noaptea, ce naiba, că au destul de furcă ziua cu ai noștri.

Bătrânul se încruntă, strâmbându-și gura:

— Dorm pe dracu'! îmblă ca lăcustele... Au mai năpădit ast' sară și alții care se retrag cu tancurile.

— Au dat iama în gâștele lui Zamfir. Noi am ascuns capra în pod...

— Bine, maică. O să scăpăm de ei cât de curând. Rogu-te, însă, du-te repede și cheamă-l aici pe Feri-baci, ori pe Marika... E musai.

Bătrânul sări cu gura:

— La ora asta o femeie pe drum? Mă duc eu!

— Tocmai că o femeie nu bate la ochi... E mai bine așa...

•

Mama plecase de un sfert de oră. În acest timp bătrânul îi povesti cum își duseseră traiul amar în cei patru ani.

— Dar ce-o fi cu mama? Trebuia să...

— Să nu fi dat de nemți... sau chiar de honvezi...

Se auzi scârțâind poarta alene. Măceș se ridică în picioare, cu mâna pe automat, dar bătrânul îl liniști:

— Ele-s! Numai mumă-ta știe-nchide așa de ușor poarta. I-auzi pașii? Ea merge înainte... Mai mult pe vârfuri... A din spate e Marika...

— De unde știi?

— Păi nu-ți spusei că tătă sara îi la noi?... Ca și copilu' nost'.

Marika rămase o clipă în prag. Ochii îi scânteiau de fericire. Slăbise. Își tăiase cozile. Gulerul bluzei albe era mult prea larg pentru gâtul ei.

Se schimbase din fata aceea durdulie, cu obrajii rumeni și mereu zâmbitoare, într-o alta, liniștită.

Nicolae o apucă de mână. Fata tremura. Începu să plângă, neostoit, fără sughițuri.

Sergentul îi șterse ochii cu palma.

— Ce plângi? Iată-mă! Sunt întreg, nevătămat.

— Nicolae, nu credeam că te mai văd. Te visam mereu, tot pe front, în tranșei, prin gloanțe. De trei ori te-am îngropat în vis.

— Și iată-mă înviat, dar nu în vis, ci adevărat!

— Văd, Nicolae.

Câteva minute îi fu de ajuns ca s-o liniștească. Apoi spuse fără ocol:

— Marika, nu-i timp de pierdut… E cineva la voi?

— Nemții!

Nicolae, crezând că fata n-a înțeles întrebarea, preciză:

— Nu în sat, fetico, ci la voi în casă.

— Da. Nemții, spuse cu ură Marika.

— Cum? De când?

Sergentul crezu că mesajul a fost prost descifrat de către cifrator… Răchișani, e clar… Atunci o fi alt Pall?!

— De astă-seară, la noi în curte, au venit niște tanchiști nemți. Sunt frânți de oboseală. Unii chiar răniți! Dorm tun.

Sergentului îi veni sufletul la loc. Acum era acum. Ce-o să răspundă?

— Dar altcineva?

Marika pricepu întrebarea. Făcu legătura între sosirea lui Nicolae, așa, pe nepusă masa, și pilot.

— A fost…

— Cum a fost? A plecat?

— Da… a plecat.

— Dumnezeule, unde a plecat?

— A plecat dintre cei vii. A murit acum un ceas. A pierdut tot sângele… Am stat tot timpul la căpătâiul lui…

— A murit!…

Sergentul o prinse de umeri, strângând-o atât de tare, fără să-și dea seama, încât fata scânci.

— Și caseta? Unde-i caseta?

— În mâini, pe pieptul lui… E în beciul unde l-am ascuns, când l-a adus tata cu carul…

— Și de ce n-ai adus-o?

Marika rămase cu gura căscată.

— N-am știut. Nu mi-a spus nimeni. Îți trebuie?

Dacă-i trebuie? Auzi vorbă! Sergentul vorbește înfrigurat, repezit, ca o mitralieră, nici el nu mai știe ce spune.

Îi trebuie imediat caseta. Fără acest document, artileria, aviația vor bombarda la fel ca și ieri, ca alaltăieri, neștiind noile obiective. Mai ales instalațiile *radar*.

— Înțeleg… nu-i nevoie să-mi spui de două ori, de la cap la coadă. Îți trebuie caseta!

— Atunci fugi, Marika! Sub nucul nostru din vie m-așteaptă un camarad.

Marika roșește.

— N-ai uitat nucul?

— Nu. Și nici pe tine. Dar aleargă… Te aștept în fundul curții. De-acolo ies mai departe la nuc.

— Bine, alerg. N-ai vrea să mă iei cu tine?

— Unde?

— Dincolo, la ai noștri. Ferencz mă amenință că mă duce arestată la Budapesta, dacă nu vreau să-l urmez de bunăvoie.

— E periculos, Marika. Și-apoi o fată pe front nu-i de șagă. Ai răbdare o zi, două, și vă scăpăm de robie.

— Stai în curte. Nu ieși în uliță.

— S-a făcut!

Nu trecură zece minute și Marika ajunse acasă. Îi spuse lui taică-său ce-i cu Nicolae.

Lui Francisc Pall îi plăcu gândul că are un asemenea viitor ginere! Se bucură mai ales de faptul că nu-și pusese pielea în saramură de florile mărului. Cu toate că aviatorul murise, caseta lui era de-o mare importanță, de vreme ce l-au trimis după ea pe Nicolae. Auzi, bată-l să-l bată de băiat! Ce curaj pe el! Să treacă linia frontului pe sub nasul dușmanului!

Marikăi nu-i spuse nimic din toate aceste gânduri. Îi dădu caseta, murmurând cu totul altceva:

— Bolând îi și băiatul lui Pătru… Dar ce facem cu ofițerul? Cum îl îngropăm cu fiarele astea în curte?

— Lasă până vin ai noștri.

— Om vedea. Când ieși, vezi să nu te simtă ăștia de pe prispă. Le-am dat un ciubăr de vin fiert și s-au îmbătat.

— Dorm tun. Sunt morți de oboseală. Au fugit destul azi. I-au luat ai noștri din spate. Ies pe uliță prin fund, să nu mă simtă santinela din fața porții.

— Fii cu grijă, fata tatii! Pune caseta sub bundă.

•

Când Marika ieși pe uliță, rămase ca trăsnită. În fața ei se afla fiul primarului, Ferencz. Apăruse de după un gard și-o lumina cu o lanternă. Nu era însoțit de nimeni. Vorbi și el încet, ca să nu fie auzit de cei care dormeau prin curte, lângă tancuri:

— Hei, tu, Marika!

Cu toată sperietura, fata reuși să-l înfrunte:

— Da… domnule Ferencz! Ce doriți?

— Unde fugi la miez de noapte? Doar era vorba să plecăm mâine, amândoi, spre Budapesta…

Trebuia să găsească cu orice preț o scăpare. N-avea timp de pierdut. Și nici să stea cu slugoiul lui Horty…

— Ia, mă duc la doftoroaie, la moașă… Îi e rău tatii… îl junghie la inimă…

Ferencz chicoti, arătându-și dinții mari, ca de cal.

— Tatii, ori lui Nicolae al lui Măceș?

Un ghimpe o înțepă adânc în inimă… Dintr-o străfulgerare înțelesese că Ferencz știe ceva. Își mușcă limba până la sânge, ca să nu țipe. Răspunse mirată:

— Ce-ți veni cu Nicolae? Lasă-mă să alerg după moașă… Îți arde de glume!…

Ferencz o întrerupse tăios:

— De-ajuns cu gluma! Degeaba vrei să alergi. Nu mai ai la cine. L-am dat pe mâna comandaturii germane. Spionul! Ce crezi că nu te-am văzut când ai ieșit cu el din casă? L-a ridicat patrula fără să se aștepte măcar.

Fata simți că-i tremură genunchii și-o cuprinde amețeala. Reuși totuși să se adune:

— Ticălosule!

Vru să treacă înainte, dar Ferencz o apucă de braț.

— Te-am scos din cauză. N-am spus nimic despre tine, ca să-ți dovedesc că-mi ești dragă.

— Ticălosule! mai spuse fata întretăiat, cu noduri de durere în gât.

Smucindu-se, reuși să-i scape din mâini, alergând nebună pe uliță și strângând sub bundă caseta. Ce să mai caute pe la casa lui Nicolae? Nicolae era acum în mâna dușmanului.

Camaradul lui îl aștepta la nucul lor din vie. Acolo trebuia predată caseta. Dar Nicolae, ce se va alege cu Nicolae?

•

Pe jumătate leșinat, fără să se poată mișca, cu mâinile legate la spate, zăcea pe dușumeaua unde fusese azvârlit de către ofițerul hitlerist. Desluși ca prin ceață o masă, o lampă, câteva dulapuri, un telefon, iar pe perete două tablouri: Hitler și Horty… Patrula hitleristă îl dezarmase, lovindu-l cu patul armei în cap, peste umeri, apoi îi legase mâinile la spate. Îl ridicase pe sus și îl adusese aici.

Recunoscuse în pragul primăriei pe vechiul său rival, pe Ferencz, băiatul primarului, care râdea batjocoritor, lăsând să i se vadă, printre buzele groase, dinții de un galben murdar.

Ferencz îl luase prin surprindere tocmai când Măceș ieșise s-o ducă pe Marika până la poartă, s-o aștepte în fundul curții. Da, aici greșise. Nu trebuia să plece o dată cu ea. Trebuia să fi stins lumina și să fi ieșit pe tăcute în fundul grădinii.

Acum, în fața morții, îi venea să urle. Nu de frică, ci de ciudă că nu putea executa misiunea. Își aminti cu îngrijorare că este încă așteptat de cei care-l trimiseseră, care avuseseră încredere în el, în sergentul Măceș Nicolae.

În sufletul său se cuibărise o mare tristețe. Tristețea neputinței dinaintea morții, când știi că treci linia vieții și – fără să mai poți socoti – te duci undeva, în necunoscut.

Îi veni să zâmbească, dar obrazul vânăt și umflat nu vru să se destindă, durerea săgetându-l până în moalele capului.

Gemu și respiră greu. Auzi, dincolo de ușă, în camera de alături, vorbe neînțelese, răgușite, răstite. Pricepu că erau câțiva hitleriști care strigau unul la altul, ca niște câini în fața prăzii.

Deodată însă desluși glasul tatălui său, glasul acela blând, moale, de om necăjit, care îngâna printre suspine:

— Nu-i vinovat, dom’le ofițer!… O vin’t acasă… S-o fi săturat și el prin străini. O ajuns cu frontu’ pe lângă casă și l-o fi mânat dorul… Că de patru ani nu l-am mai văzut, de când s-a pus granița între noi și ceilalți români… Aveți milă măcar de el! Omorâți-mă pe mine în locul lui!…

Vorbele bătrânului fură curmate de izbitura unei palme ce răbufni înfundat. Urmă un icnet înecat de o tuse răgușită.

— Dă-l dracului de boșorog, avem tot timpul să-i tragem un glonț în ceafă!

Cel care vorbise acum era chiar primarul Ferencz. Măceș l-ar fi recunoscut dintr-o sută. Avea un glas pițigăiat.

În camera de alături, glasul primarului fu întrerupt de un altul.

— Nein! Nein! se amestecă un neamț, pe limba lui, apoi începu să turuie ca o mitralieră.

Băiatul primarului, „Ferenczică”, cum îi ziceau cei de un leat cu el, traducea:

— Herr hauptman[4] nu-i de acord să-l împușcăm acum. Zice că mai întâi trebuie făcută confruntarea între tată și fiu. Poate că așa aflăm mai multe de la fiu-său… Cum o fi intrat în sat, fără să-l simtă cei din linia întâia? Că doar sunt atâția kilometri până la linia frontului.

Sergentul Măceș tresări. Cu toată fierbințeala ce-l cuprinsese, își dădea seama de ceea ce se petrecea în jur. Numai caseta fotografică a aviatorului să nu fi ajuns în mâna lor.

Își încordă și mai mult auzul. Cu toate că îi vâjâia îngrozitor capul, reuși să deslușească ce se vorbea în camera cealaltă, unde se afla taică-său.

— Și, totuși, domnule Ferencz, nu bănuiți de ce a venit spionul? Ce l-a făcut să riște? Nu cumva e în legătură cu aviatorul doborât ieri? Asta vrea să afle de la tumneafoastră domnul căpitan german.

— Am să-mi dau osteneala să aflu de la prizonier. Și asta cât mai repede. Am eu o socoteală veche cu spionul ăsta.

— Știm, știm, tracuța de el nu frea să fie tracuța tumneafoastră. Foarte bine, herr Ferencz.

Măceș auzi totul. Va să zică, fiul primarului nu știa încă nimic. Nu știa, sau nu vrea să spună că Marika e în legătură cu el?

Atunci unde-i Marika? A reușit să fugă cu caseta până la caporalul Bogdan, la marginea viilor?

Simți, că-și pierde cunoștința, că se sufocă… că se prăbușește într-un gol imens și că-i vine să strige după ajutor. Dar, ca o sabie de foc, bezna fu străluminată de un gând: „Taci, nu striga! Taci! Poate că mai e o scăpare”.

Apoi leșină din nou, respirând întretăiat, ca un narcotizat pe masa de operație.

•

Sleiți de puteri, Bogdan și Marika făceau acum cale întoarsă, fără Măceș. Mergeau aproape de un ceas, printr-o pădure de fagi, orbecăind prin noapte, având ca punct de reper doar Steaua Polară.

---

[4] Domnul căpitan.

Mergeau în sens contrar ei, adică spre sud, fiecare gândind cu amărăciune la Măceș.

Acolo, sub nuc, când Bogdan a aflat din gura fetei ce i se întâmplase sergentului, pentru un moment a vrut să acționeze de unul singur. Să se ducă la primărie să-i secere cu automatul pe cei care-l arestaseră pe Măceș, să-l scoată de acolo, să pună mâna pe o mașină și să răzbească peste pod, înapoi, către ai lor. Dar analizând mai „la rece” situația, și-a dat seama că se duce direct la moarte. Nu-i era de el, cât mai ales de casetă. Ordinul era clar. Chiar în noaptea aceea trebuia să fie predată la Cartierul diviziei. Ce-o să zică generalul când o afla că Măceș a căzut în mâna dușmanului?

Parcă o să-l audă pe căpitanul Lascu: „Cum de-ai îndrăznit, caporal, să-l lași pe sergent singur, prizonier?” „Mi-aș fi dat viața pentru el, domnule căpitan, dacă n-ar fi fost ordinul să aducem caseta”. Ieșiră din pădure. Rămaseră pironiți locului. În fața lor era un lac mare.

Marika oftă îndelung.

— Mi se pare că e crescătoria de pește de la Făget. Pe malul celălalt e o cabană. De-aici aduceau nemții pește la popotă, în sat.

Bogdan își aminti harta din baraca căpitanului Lascu. De la Făget și până la linia frontului mai erau vreo 3 kilometri.

Se apropiară prin desișul trestiilor de marginea lacului. Câteva păsări de baltă, speriate, își luară zborul.

Un reflector țâșni în noapte, tăind întunericul cu un cuțit de lumină orbitor de albă și, în aceeași clipă, câteva rafale răsunară peste apă.

Se auzi un râs gutural.

— Gut, Hans, erste classe![5]

Nu departe de ei, răsări o barcă vâslită de două umbre. Înainta către două puncte ce pluteau pe luciul apei luminată de reflector.

O voce gravă răsună dintr-o altă parte a lacului. Imediat reflectorul se stinse. Bogdan șopti către Marika:

— Să știi că ăla de-a strigat e șeful lor. Îi ceartă c-au tras în rațe și că au aprins reflectorul. Poate că rațele astea or să ne ajute și pe noi. Ne-a mai ajutat un iepure…

— Cum?

---

[5] Bine, Hans, clasa întâia!

— Ai să vezi! Știi să înoți?

— Ce vrei să faci?

— Să trecem lacul. N-avem timp să-l ocolim. Orice întârziere e fatală pentru Măceș.

— Imposibil s-ajungem înot. Aproape doi kilometri și apa e rece. Gândește-te că suntem în octombrie…

— Cine ți-a spus că înot?

— Atunci cum?

— Cu barca acestor viteji vânători de rațe sălbatice.

Marika de-abia acum descoperi ce fel de om e prietenul lui Măceș. Îl privi admirativ, dar gândindu-se la riscul traversării o luă cu frig.

— Și dacă ne descoperă și trag în barcă?

— Am prevăzut și varianta asta.

Ieșiră din stufăriș chiar în locul de unde plecaseră cei doi hitleriști cu barca. Lăsaseră pe mal ranițele și-acum se întorceau cu prada ca s-o prepare la focul ce mocnea într-un șanț.

Bogdan o lăsă pe Marika ascunsă într-o groapă individuală, iar el se târî ca un șarpe, până lângă foc. Luna apusese demult, dar licărul stelelor tremura în adâncul lacului.

Barca făcu un rondou și veni cu prova în viteză, cele două umbre vâslind puternic, drept în mal.

Bogdan se târî încă puțin până ajunse lângă barcă. În timp ce primul fascist sări pe pământ cu cele două rațe vânate, cel de al doilea, încă în barcă, ridica ramele din apă.

Marika nu văzu decât cum primul fascist se lungi la pământ lângă Bogdan. Se înfiora însă când auzi un horcăit.

Cel de al doilea se opri o clipă, descumpănit.

— Hans, vas ist das?[6]

Sări și el, dar se poticni în același loc ca și primul. Auzind horcăitul, Marika nu se mai înfioră. Ieși din groapă apropiindu-se de-a bușilea de caporal.

— De ce-ai venit? Nu e pentru o fată, asta…

Fetei îi veni amețeală. Într-adevăr, nu era pentru ea așa ceva. Îl văzu pe Bogdan cum șterge lama unui cuțit plin de sânge.

Bogdan spuse:

— … Ajută-mi să-i trag în apă.

După ce făcură treaba, Bogdan tăie câteva trestii cu cuțitul. Marika se miră.

---

[6] Hans, ce este? (în limba germană).

— La ce-ți trebuie?

— La prins pești, nu zici că e crescătorie?

Luară automatele fasciștilor, urcară în barcă și vâsliră către malul celălalt. Trecuseră de jumătatea lacului când auziră glasuri de pe malul de unde plecaseră.

Reflectorul țâșni și când prinse barca în lumina-i orbitoare, câteva rafale făcură să le țiuie gloanțele pe la urechi.

Marika îngână:

— Ne-au descoperit!

— Ce mare filosofie!… Ține caseta bine sub bundă. Ia o trestie în gură, ca să poți respira, și dă-ți drumul peste barcă, în apă…

Când a doua serie de rafale ciuruiau barca, cei doi înaintau pe sub apă respirând prin trestii. Apa nu era adâncă. De-abia le trecea de cap. Merseră așa cam un sfert de ceas, dar li se păru o veșnicie.

Ieșiră la mal. O luară la fugă să se încălzească. Intrară într-un lan de porumb încă neculeș. Merseră prin el, intrară iar într-o pădure și văzură undeva, în stânga, înălțându-se câteva rachete multicolore. Acolo erau ai lor.

Marika se opri în loc, clănțănind. Tremura ca varga. Bogdan îi scoase bunda. Rochia i se lipise udă de corp. Era gheață. O luă în brațe încălzind-o cu propriu-i corp.

— Mi-e necaz că nu dau de-un neamț, să-ți fac cadou un rând de haine uscate.

— Nu-mi trebuie… Hai, mai repede! Să știi că dacă-l salvăm pe Nicolae, te pun în capul mesei la nuntă, ca frate de mână al miresei.

— Ce să zic, chelului ce-i mai lipsește acum?!

Când ieșiră la marginea pădurii, căzură într-o ambuscadă. Se auziră pași apropiindu-se.

— Păcat! oftă Bogdan. S-a dus dracului nunta! Căzurăm prizonieri. Aruncă caseta, repede, până n-o zăresc fasciștii.

Marika leșină. Bogdan întinse automatul cu gând să-și dea cât mai scump pielea.

Se auzi vocea unuia:

— Predați-vă! Mâinile sus!

Caporalului îi veni așa ca o beție și chiui:

— Mă predau, suflete, dar du-mă repede la căpitanul Lascu! Altfel fac moarte de om!

•

Zorile încă nu alungaseră noaptea, când căpitanul Lascu sosi la Divizie însoțit de Marika și de caporalul Bogdan. Fata era albă ca varul. La întrebările generalului răspundea doar atât: „Mai repede, domnule general! Mai repede, fraților, mai repede, să nu-l omoare pe Nicolae!”

Caporalul dădu toate informațiile, în timp ce la ambulanța diviziei Marikăi i se administrau medicamente pentru a alunga din ea răceala. Doctorul se minună cum de a putut rezista fata atâta drum și, mai ales, cum de nu s-a ales cu o „galopantă”, după ce a trecut prin apă și a mers cu hainele ude prin frigul nopții.

Plăcile fotografice din casetă fuseseră developate și acum noile obiective erau trecute pe hărțile statelor majore ale regimentelor din eșalonul întâi.

Aviația primise misiunea ca o dată cu zorile să lovească în plin instalațiile *radar* descoperite în careul hărții B – Y 231, iar regimentul de tancuri să rupă apărarea inamicului și, cu desant pe tancuri, să elibereze satul Răchișani în timp ce o grupă specială, comandată de căpitanul Lascu, va primi o misiune cu totul aparte.

Caporalul Bogdan fusese trimis cu o sanitară la ambulanță, dar mașina ajunsese goală la destinație.

Căpitanul Lascu se pomenise cu el tocmai când urca pe tanc cu echipa sa de șoc.

Peste zgomotul asurzitor al motoarelor, ofițerul auzi totuși glasul caporalului:

— Merg și eu, dom’căpitan! Doar sergentul Măceș mi-e ca și frate… Sunt invitat din oficiu la nuntă…

•

Măceș se trezi a doua oară din leșin. Văzu totul ca prin ceață: un dulap mare, prins cu un lacăt vechi, ruginit, și un fier lung așezat în diagonală peste ușă. Îi veni să zâmbească amar, amintindu-și cum din dulapul acesta a scos notarul, cu ani în urmă, un registru, atunci când i-a cerut Măceș un certificat de naștere.

Tot acolo se afla și registrul morților. Acum, acolo vor să-l treacă. Ce e și viața!… Treci dintr-un registru într-altul, în același dulap. Te muți de la vii la morți, fără să te întrebe careva dacă vrei, fără să știe nimeni ce-ai pe suflet și ce-ai dori.

Uite, el ar vrea acum să aibă o grenadă, să-i scoată cuiul, să se târască până în camera cealaltă, unde sunt fasciștii, și dintr-o singură aruncare să-i facă praf. Dar n-are! Au în schimb bestiile astea niște mijloace de tortură, că se temea să nu le spună tot ce vor. Iată, iar au intrat la el hauptman-ul, Ferencz și tălmaciul. Oare de când îl chinuiau? Trăia între vis și viață. Leșinase, apoi îl treziseră, udându-l cu apă rece.

Nici nu mai putea răspunde. Limba i se umflase cât un burete.

Ferencz turba de furie, văzând că prizonierul nu mai poate vorbi. Îi întinse, pentru a nu știu câta oară, hârtia pe care să scrie.

Sergentul nu schiță niciun gest. Știa că-l vor împușca. Numai caseta să fi ajuns!

Nesiguranța asta îl chinuia mai mult decât tortura.

După ce l-au trezit din nou din leșin, l-au adus și pe bătrân, crezând că sergentul o să cedeze, văzându-și tatăl acolo, bătut și el, plin de sânge, cu hainele rupte. Dar, în loc să-l câștige pe băiat, îl îndârjiră și pe bătrân. De la atitudinea aceea de umilință, în care cerea să fie el pedepsit în locul fiului, Pătru Măceș devenise dârz, acuzator. Poate mândria de a nu fi mai prejos decât propriul său copil îl făcuse astfel.

La cea de a patra trezire din leșin, sergentul simțise o usturime de neînchipuit în tălpi. Îl arseseră cu vergi înroșite în foc. Apoi însuși hauptman-ul îi smulsese unghiile de la mâna stângă „cerându-și scuze” că nu i le poate smulge încă pe cele de la dreapta, întrucât era sigur că, până la urmă, sergentul va scrie din ce unitate vine, cu ce scop și prin ce loc a reușit să treacă linia frontului.

Legat de scaun simțea, pe măsură ce-i smulgeau unghiile, o durere neînchipuită, groaznică, răzbătându-i cu mii de ace prin toți nervii, din vârful degetelor și până în fundul ochilor. Gemea înfundat, cu convulsii, până când simți că leșină.

Hauptman-ul se răsti la tălmaci. Acesta la Ferencz:

— Imbecilule! Uite că nu vorbește!

Rânjind, Ferencz se apropie de Măceș:

— Mă, de ce te încăpățânezi? Marika a mărturisit tot… Doar e unguroaică de-a noastră…

Translatorul ținu și el să precizeze:

— Auzi? Tracuța la tine a spus tot!

Pentru un moment Măceș stătu la îndoială. Dac-au chinuit-o?… Dar alungă astfel de gânduri. Marika venise la el, în miez de noapte, să-l ajute… Marika nu poate trăda. Cine iubește, nu poate trăda. Nu-l îngrijise ea până-n clipele morții pe locotenentul aviator Jurcă? Asta nu e dragoste față de oamenii buni? Cu riscul vieții l-a îngrijit! Vru să le zvârle în față cât sunt de mincinoși, dar nu mai putu scoate decât sunete neînțelese.

Atunci puse mâna teafără pe creion și scrise cu litere mari, de tipar: MINȚI, PORCULE!

Ferencz îl pălmui. Hauptman-ul însă râse când îi traduse tălmaciul. Măceș continua să scrie, la fel de mare, un alt rând, tot cu litere de tipar, dedesubtul celui adresat hortistului: O SĂ VĂ IA DRACUL PE TOȚI!

Hauptman-ului îi îngheță râsul. Începu să răcnească și o avalanșă de pumni și lovituri de cravașă se abătu asupra sergentului…

Deodată, o împușcătură răsună în cameră. Lampa din tavan se bălăbăni ca o pendulă obosită, gata să-și dea duhul. Măceș crezu că, în sfârșit, a scăpat de toate chinurile. Îi păru rău că n-a putut afla dacă a ajuns la destinație caseta. Îi păru rău și de Marika, și de părinți, și de Bogdan, și de căpitanul Lascu, și mai ales de Jurcă și Tudor…

Dar cel mai rău îi părea că moare fără să fi făcut cine știe ce lucru mare în viață.

Auzi o nouă împușcătură, apoi o rafală sparse geamul. Lampa se făcu țăndări. Simți că se înăbușă sub povara lui Ferencz, care căzuse peste el.

În pragul ușii apăruse Bogdan, cu automatul întins. Cei trei călăi zăceau alături ciuruiți de rafalele automatelor.

Sergentul își pierdu cunoștința. Prin sat vuiau motoarele tancurilor românești. Măceș parcă plutea undeva, printre stele. Cineva îi tăiase legăturile de la picioare.

Când se trezi, peste câteva ceasuri, la ambulanță, închise speriat ochii. Ce căutau ceilalți acolo? Îi deschise din nou. Simți o împunsătură sub bandajul ochiului stâng. Deci trăia.

Doctorul spuse:

— E salvat!…

Măceș îi privi roată pe toți. Erau acolo, în jurul lui: Lascu, Bogdan, Marika…

Bogdan șopti:

— Dom’ sergent, stai liniștit.

Măceș murmură:

— Dar caseta?

— Caseta a ajuns unde trebuia… Stai liniștit…

Pe un ochi de geam soarele intra și el în cameră, luminând fețele oamenilor.